

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 21 (KF, DF og FP) stemte for, 89 (S, V, SF, CD, RV, EL og KRF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 25:

Forslag til folketingsbeslutning om forebyggelse og bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Af Bendt Bendtsen (KF) og Inge Dahl-Sørensen (V) m.fl.

(Fremsat 27/10 98. Første behandling 19/11 98. Betænkning 11/5 99).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 50 (V, KF, DF, FP og Susanne Clemensen (CD) (ved en fejl)) stemte for, 55 (S, SF, RV og EL) imod; 5 (CD og KRF) stemte hverken for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 81:

Forslag til folketingsbeslutning om parrådgivning.

Af Jann Sjørnsen (KRF) m.fl.

(Fremsat 2/2 99. Første behandling 2/3 99. Betænkning 11/5 99).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 14 (DF, EL (ved en fejl) og KRF) stemte for, 94 (S, V, KF, SF, CD, RV og FP) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 70: Forslag til lov om ændring af lov om registreret partnerskab og lov om personnavne. (Ændring af betingelserne for indgåelse af registreret partnerskab og ændring af gebyrer for udfærdigelse af navnebevis).

Af justitsministeren (Frank Jensen).

(Fremsat 29/10 98. Første behandling 13/11 98. Betænkning 6/5 99).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Forhandling**Dorte Bennedsen (S):**

Ved denne andenbehandling skal jeg blot kommentere to af ændringsforslagene.

Det ene ændringsforslag er stillet af Kristeligt Folkeparti og handler om at dele forslaget i to forslag, og det forslag kan Socialdemokratiet støtte ud fra en erkendelse af, at de to dele af L 70 – dels ændring af partnerskabsloven og dels ændring af navneloven – ikke har nogen indre sammenhæng.

Det andet ændringsforslag er stillet af CD og er støttet af en række partier, herunder Socialdemokratiet. Det drejer sig om at tillade stedbørnsadoption i registrerede partnerskaber. Det er et forslag, som vækker stærke følelser hos en del mennesker, og derfor er det vigtigt at understrege, at ændringsforslaget ikke handler om vore følelser, men om barnets tarv. Vi skal ikke tage stilling til, om vi mener, at et barn har bedst af at have en far og en mor; vi skal tage stilling til kendsgerningerne og til den virkelighed, der viser os, at der i dag faktisk er børn,

der bor hos en forælder, som lever i registreret partnerskab.

For nogle af disse børn vil det klart tjene deres tarv, at de får den tryghed, som en adoption er udtryk for – både i den almindelige hverdag og i den situation, hvor den biologiske forælder dør. I en sådan situation vil en adoption forebygge, at barnet ud over sorgen ved at miste en forælder også belastes af usikkerheden om, hvorvidt det også skal miste det hjem, det er vokset op i.

Stedbørnsadoption er mulig i heteroseksuelle forhold, og af nøjagtig samme grund bør det også være muligt i registrerede partnerskaber. Stedbørnsadoption i ægteskaber kræver som alt, alt overvejende forudsætning accept fra den biologiske forælder, som barnet ikke bor hos, og for en ordens skyld skal det understreges, at stedbørnsadoption i registrerede partnerskaber skal følge nøjagtig det samme regelsæt.

Socialdemokratiet kan som sagt støtte disse to ændringsforslag og de ændringsforslag, der er stillet af ministeren.

Jann Sjørnsen (KRF):

Indledningsvis vil jeg godt takke for den brede tilslutning, der har været – senest fra den socialdemokratiske ordfører – til Kristeligt Folkepartis ændringsforslag om at splitte det foreliggende lovforslag op i to.

Jeg håber i øvrigt, at et sådant flertal vil kunne manifestere sig i forbindelse med andre lovforslag, når der er tale om, at regeringen sætter partier, der er for ændringerne i den ene lov, men imod ændringerne i den anden lov, i et alvorligt dilemma ved afstemningen om det samlede lovforslag. Det er efter vores opfattelse ikke en måde at begrænse antallet af lovforslag på. Ej heller fremmer det lov kvaliteten, og netop spørgsmålet om lov kvalitet kommer også ind i billedet i forbindelse med det ændringsforslag angående spædbørnsadoption, som Centrum-Demokraterne har stillet.

Vi er af den klare opfattelse i Kristeligt Folkeparti, at der er identitetsproblemer mellem de stillede ændringsforslag og lovforslaget. Det fremgår også af det notat af 12. april 1999, som Lov- og Parlamentssekretariatet har udarbejdet med henblik på at belyse problemstillingen i relation til det fremsatte ændringsforslag, og det fremgår tillige af den brevveksling, der har været mellem Folketingets formand og fru Yvonne Herløv Andersen, og som er optrykt i betænkningen.

Derfor finder vi det fra Kristeligt Folkepartis side mildt sagt ejendommeligt, at ændringsforslaget alligevel er blevet fremmet i denne folketingsssamling. Vi mener ikke, at konsekvenserne af forslaget er blevet tilstrækkeligt belyst, og spørgsmålet om spædbørnsadoption har heller ikke været sendt i høring fra ministeriets side.

Jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at den svenske regering i februar måned i år har igangsat et parlamentarisk udredningsarbejde om børn i homoseksuelle familier – et arbejde, som skal danne udgangspunkt for regeringens videre overvejelser om registrerede partners eventuelle mulighed for at adoptere børn, og som skal være færdiggjort senest den 1. januar 2001. Herhjemme vælger vi at køre det hele igennem i løbet af en kort periode, efter at der ligesom er givet grønt lys for, at ændringsforslaget kunne stilles. Det ligner ikke det forberedende arbejde, der tidligere har været gjort på området. Jeg tænker her på den kommission, der blev nedsat til belysning af homoseksuelles situation i samfundet, og som i sin betænkning nr. 1127 fra 1988 rent faktisk nåede frem til, at der med hensyn til stedbørn i registrerede partnerskaber ikke var noget særligt behov for at tillade stedbørnsadoption.

Vi er fra Kristeligt Folkepartis side ligeledes af den opfattelse, at registrerede partnere ikke skal have mulighed for stedbørnsadoption. Et barn har ret til en far og mor og skal ikke pådømmes forældremyndighedsindehavere af samme køn.

I et videre perspektiv drejer det her sig også om den generelle adoptionsret. Når registrerede partnere skal kunne adoptere stedbørn, hvorfor skal de så ikke også kunne adoptere andres børn? Et sådant perspektiv gør det endnu mere kritisabelt, at problemstillingen her i Danmark ikke, som tilfældet har været i Sverige, er blevet grundigt belyst før en eventuel vedtagelse af dette ændringsforslag her i Folketinget i dag.

Det kan godt være, at et sådant grundigt arbejde ikke vil ændre på flertallet og mindretallet i denne sag, men det vil i hvert fald betyde, at vi fik klargjort konsekvenserne på området og også fik belyst konsekvenserne i et meget videre perspektiv end blot dette snævre, der vedrører stedbørnsadoption. Som jeg sagde tidligere, vil problemstillingen om en generel adoptionsret jo meget hurtigt følge i kølvandet på dette ændringsforslag, som Centrum-Demokraterne har stillet, hvis det vedtages. Derfor er de to spørgsmål netop kædet sammen

i det kommissionsarbejde, som den svenske regering nu har foranlediget igangsæt.

Jeg skal derfor på Kristeligt Folkepartis vegne indstille, at Folketinget forkaster det af Centrum-Demokraterne stillede ændringsforslag om stedbørnsadoption.

Peter Skaarup (DF):

Også i Dansk Folkeparti undrer vi os såre over, at det forslag, som alle vel havde regnet med skulle komme fra justitsministeren i en meget udførlig, gennemarbejdet lovgivning, tager vi altså nu hul på via det ændringsforslag, som CD har stillet.

Vi betragter ændringsforslaget, der går på, at man i et registreret partnerskab skal kunne adoptere stedbørn, som en glidebane i en retning, som vi ikke vil være med til, nemlig mod, at personer i et registreret partnerskab skal kunne adoptere.

Dansk Folkeparti synes, det er dybt beklageligt, hvis vi her, 8-9 dage før Folketinget går på sommerferie, på baggrund af et enkelt ændringsforslag og en sporadisk debat i Folketingets Retsudvalg dybt skal ændre de betingelser, der er for at adoptere stedbørn.

Vi er af den klare opfattelse, at det er rigtig, at man kan indgå registrerede partnerskaber, og at den liberalisering, der finder sted med dette lovforslag i forhold til andre nordiske lande, er rigtig. Men at registrerede partnere skal have lov til at adoptere, gør jo, at barnet ikke har en far og en mor, og det synes vi er dybt kritisabelt. Vi synes, det er en hovsalovgivning, som vi vil appellere til, at partierne trods alt gænger ad vejen og så ser på, efter at Folketinget har haft sommerferie.

Lad det her forslag oversomme, for vi må sige, at det ikke er godt gennemarbejdet.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Centrum-Demokraterne kan støtte, at lovforslag nr. L 70 bliver delt, for det forekommer meget naturligt. Så de argumenter, der har været fra Kristeligt Folkepartis side, kan vi støtte.

Derudover vil jeg gerne takke den gruppe af partier, som støtter det ændringsforslag, CD har stillet. Specielt fru Dorte Bennedsen vil jeg gerne takke for den, synes jeg, utrolig gode forklaring af, hvad det her egentlig drejer sig om, og koble det sammen med min egen forståelse af det, der går på spørgsmålet om barnets retsstilling, for at vi kan holde os fra den debat om homoseksuelles rettigheder i øvrigt, som er

meget besværlig at tage i Folketinget. Her drejer det sig altså om barnets rettigheder; barnets ret til at have to juridiske forældre.

Specielt var det godt, at fru Dorte Bennedsen forklarede tingene i den kontekst, at det er en ligestilling med de børn, der lever i heteroseksuelle ægteskaber, som jo har mulighed for at få to juridiske forældre. Det er den samme lovgivning, der skal bruges, og det skal også godkendes af adoptionsnævnet. Det er bare et spørgsmål om at kunne adoptere hinandens børn; ikke engang hvis det er et barn fra et andet land, den ene del af parret har, kan det lade sig gøre at adoptere det.

Så at tale om en glidebane vil jeg nok synes ligger uden for det her, tværtimod er det en begrænset tilladelse, der bliver tale om. Det er jo sådan, at familierne har ændret sig, også siden 1988, da betænkningen kom. Samfundet ændrer sig. Folk får børn, og det kan vi jo ikke gøre så meget ved.

Det drejer sig altså om at give de børn, der er i disse parforhold, mulighed for at få to juridiske forældre, i dag har de kun én. Det er det, det drejer sig om. Det er ikke et spørgsmål om en glidebane og ikke et spørgsmål om at lade homoseksuelle få flere rettigheder, end samfundet kan kapere på nuværende tidspunkt.

Så vil jeg sige angående det tidsmæssige: Der har jo været tid, for det er jo blevet debatteret siden første behandling af lovforslaget om registreret parforhold. Det er almindelig kendt, at spørgsmålet har været vanskeligt at placere. Hørte det til i adoptionsloven, eller hørte det til i lov om registreret parforhold?

Det har i hvert tilfælde ikke været ukendt for Retsudvalget eller Folketinget, at spørgsmålet lå der, og at ændringsforslaget ville komme.

Så vil jeg sige, at den eneste undersøgelse, der i øvrigt er lavet af, om børn i homoseksuelle parforhold tager skade eller bliver smittet, er lavet i USA, og den viser, at det er det altså ikke noget belæg for at mene. Børnene udvikler deres seksualitet som alle andre, de lever ikke isoleret.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Børn har bedst af en far og en mor, sagde hr. Jann Sjørnsen. Det er muligt, men det er slet ikke det, ændringsforslaget handler om. Ændringsforslaget handler om de børn, der rent faktisk i dag lever sammen med en biologisk forælder, der er i et registreret partnerskab. Vi kan hver

især mene og have synspunkter på, hvad børn har bedst af eller ikke har bedst af, men disse forhold eksisterer, de er der, børn lever i dem. Hvorfor skal disse børn fratages den mulighed for tryghed, der kan ligge i en stedbørnsadoption?

Så sagde hr. Jann Sjørnsen, at han frygtede, at det her var et skridt på vejen, og at det næste krav ville blive, at registrerede partnere også kunne adoptere fremmede børn. Nu har hr. Jann Sjørnsen ikke været medlem af Folketinget hele perioden, siden vi vedtog partnerskabsloven, men der har jo været en standende diskussion om stedbørnsadoption, og det er gået som en tyk rød tråd igennem alle drøftelserne, at dette handler om stedbørnsadoption, det handler ikke om fremmedbørnsadoption. Der ligger den meget pragmatiske grund til det, at de lande, der donerer børn til adoption i Danmark, ville have meget svært ved at acceptere, at der var tale om fremmedbørnsadoption til registrerede partnere, så det behøver hr. Jann Sjørnsen ikke at frygte. Det har ligget fuldstændig krystalklart i de 11-12 år, vi har diskuteret de her spørgsmål, at der ikke vil blive tale om fremmedbørnsadoption.

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil blot knytte et par enkelte bemærkninger til ændringsforslagene til dette lovforslag.

Først forslaget om deling af nr. L 70. Vi synes fra Det Radikale Venstres side, at der er et kollegialt hensyn at tage til partier, der har ønsker om forskellige dele af lovforslaget, og vi synes, det er i orden at dele det, så vi på den måde får den bedste afspejling af synspunkterne her i Folketinget.

Det andet ændringsforslag om stedbørnsadoption støtter Det Radikale Venstre. Vi synes, det har været behandlet ret ofte og ret gennemgribende i de 10 år, vi har haft registreret partnerskab her i landet. Det er nu 10 år siden, den lov blev vedtaget, og vi husker alle sammen, hvor utrolig spændende det var, at Danmark pludselig som det første land i verden lovgav på dette område. Vi var meget spændt på, hvordan udviklingen ville blive, hvordan det ville blive modtaget også i andre dele af verden, og vi har nu set, at love om registrerede partnerskaber også er blevet gennemført i andre lande og er på vej til at blive gennemført i flere lande. Det er vi godt tilfredse med, for det betyder, at der ikke er denne angst for, at samfundet skal bryde sammen i sin grundvold, fordi

lovgivningen tager hensyn til folk, der har et andet livsmønster.

Allerede for 10 år siden blev spørgsmålet om stedbørnsadoption rejst af nogle af de kredse, som ønskede lovgivning om registreret partnerskab. Dengang mente vi ikke, at vi var parat til det, simpelt hen fordi ændringerne var for voldsomme i forhold til den dengang kendte lovgivning. Vi synes nu efter 10 år, hvor loven om registreret partnerskab har fungeret godt, ordentligt og fornuftigt, at det må være på tide at tage det skridt, som vi i virkeligheden også gerne ville have taget allerede for 10 år siden.

Så Det Radikale Venstre har ingen problemer med at støtte dette forslag. Vi synes, det tager hensyn til barnets retsstilling. Det handler ikke om forældrenes retsstilling, det handler om, at barnets retsstilling skal sidestilles med retsstillingen for børn i almindelige ægteskaber.

Jann Sjørnsen (KRF):

Nu fik vi så en lidt mærkelig ordførerrække, vil jeg sige, så jeg bliver med formandens tilladelse nødt til at kommentere et par indlæg her.

Fru Dorte Bennedsen konstaterer – med rette selvfølgelig – at jeg ikke har siddet i Folketinget tilbage til den periode, hvor man vedtog loven om registreret partnerskab, og det er jo håndfæstligt rigtigt. Men jeg vil sige, at jeg synes netop, at glidebaneargumentet fra mit ordførerindlæg om, at der sådan set er en sammenhæng mellem spørgsmålet om stedbørnsadoption og så generel adoption, er rigtigt. Jeg erkender blankt, at det ikke ses i disse ændringsforslag, men den generelle problemstilling viser sig jo meget let, når fru Dorte Bennedsen siger, at med hensyn til fremmedadoption har man mere eller mindre en pragmatisk holdning. Det ville, om man så må sige, være et spørgsmål om tid, før det blev aktuelt at drøfte det, hvis det ikke lige var, fordi nogle af de lande, der bliver adopteret fra i dag, ser med skepsis på sådan et forslag.

Fru Yvonne Herløv Andersen sagde, at folk får børn, og det er jo uomtvisteligt også rigtigt. Folk får børn, men to af samme køn får ikke børn sammen. Det mener jeg også er en kendsgerning. At man så kan sige, at der er nogle sociale forhold, der gør sig gældende i den her sammenhæng, er jeg da klar over. Jeg er også klar over, at der eksisterer børn i registrerede partnerskaber. Det er jeg overhovedet ikke blind for, men det får mig altså ikke til at sige, at vi skal kreere en ordening, der betyder, at

børn har to fædre eller to mødre, og jeg insisterer heller ikke på, at børn, der lever i familier, hvor der bare er én, der har forældremyndigheden, så skal have to juridiske personer som forældre.

Det er derfor, jeg sådan set synes, at vi skøjter let hen over problemstillingerne her. Vi når ikke at få belyst dem ordentligt, og det er det, jeg mest af alt begærer, men jeg tvivler på, at vi kan blive enige i det her spørgsmål. Der er holdningsmæssige forskelle, og det må vi bare konstatere, men når man tager i betragtning, hvor følelsesbetonet det er, som også fru Yvonne Herløv Andersen nævnte, og det er jeg enig i, og hvilke konsekvenser det i øvrigt har for vores syn på familie osv., så synes jeg, det er tosset uden det grundige forarbejde, der har præget lovgivningen, som jeg i øvrigt stadig væk er uenig i, at skride til denne handling. Det har man jo ikke gjort i andre lande.

Jeg ved godt, at forslaget blev varslet allerede ved første behandling sidste år, og derfor har det selvfølgelig også summet i mit baghovede, at det kan komme. Jeg troede så på grund af diskussionen om identitetsproblemer, at det ikke kom. Det er så også lige meget, men det, der jo er beklageligt ved hele processen, er, at ministeren ikke har kunnet og heller ikke har villet sende forslaget til høring, så vi kunne få den brede debat om det og også få belyst flere konsekvenser af det end dem, vi kan nå frem til i den korte debat, vi har her i dag. Jeg synes, det er noget sjusk. Jeg synes ikke, vi kan være det bekendt, heller ikke over for hinanden, uanset hvilken holdning vi så i øvrigt har til problemstillingen.

Min væsentligste anke er mere over hele processen end over, at der er nogle, der har en anden holdning, end jeg har, for det må jeg jo bare erkende i den her sag som i andre. Det kan jeg til syvende og sidst blive nødt til at leve med, uanset hvor beklageligt jeg end synes det er.

Margrete Auken (SF):

Når jeg har lyst til at gå ind i debatten, skyldes det, at jeg har været optaget af det her punkt i mange år. Siden vi lavede loven om registreret partnerskab, har der været nogle af os, der mente, at det burde være inde i loven, at stedbørn kunne adopteres. Derfor er det ikke nogen ny sag, den har været diskuteret i mange år. Jeg hørte til dem, der sagde, at vi ikke skulle have det. Så længe det var svært at få børn nok til

adoption, skulle vi ikke have den anden adoption, for da var markedet i den grad børnenes.

Jeg mener ikke, det er dårligt for børn at vokse op hos et par homoseksuelle forældre, og det har jeg heller aldrig sagt, heller ikke under debatten om retten til insemination uden at man kendte faderen. Jeg har udtrykkeligt understreget, at når barnet er født, så skal vi se på barnets tarv – det skal vi under alle omstændigheder – men her er det barnets tarv, når det vokser op hos to mennesker, som er ligeværdige med hensyn til dets opvækst – jeg vil ikke engang sige alt andet lige – at den anden også får et ansvar. Det handler om, hvorvidt den anden i det registrerede partnerskab får ret til at påtage sig det ansvar, det er at være mor eller far for det barn, det drejer sig om, hvad enten den anden også er en mor eller en far.

Derfor er det ikke en ny sag, der er kommet til. Den har været drøftet hele tiden. Vi har hele tiden drøftet den i forbindelse med adoptionsloven. Vi har drøftet den meget heftigt i forbindelse med diskussionen om anonym insemination af enlige, og det er relevant, den kommer med her.

Jeg vil bare understrege, at jeg simpelt hen er lidt ked af, at Kristeligt Folkeparti roder de andre spørgsmål ind i denne sag, for de gør det uklart. Det her, det drejer sig om, at hvis man vil anerkende det registrerede partnerskab – det ved jeg så ikke om Kristeligt Folkeparti vil, det er jo selvfølgelig det, man ikke vil – og det vil det meget, meget store flertal af os herinde, så er det bestemt i barnets tarv, at den anden part i det registrerede partnerskab får ret til at påtage sig fuldt forældreansvar for det barn, som er i det fællesskab.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg skal tilkendegive regeringens holdning til de ændringsforslag, som indgår i debatten her ved andenbehandlingen.

For så vidt angår det ændringsforslag, der er stillet af Kristeligt Folkeparti om at opdele lovforslaget i to, kan regeringen tilslutte sig det på baggrund af de synspunkter, som flere ordførere har været inde på, nemlig af kollegiale hensyn til bl.a. Kristeligt Folkeparti.

Det gør det muligt for Kristeligt Folkeparti at stemme for den del af lovforslaget, som også dette parti kan tilslutte sig.

For så vidt angår den anden del, det, der jo har optaget debatten meget, nemlig stedbørnsadoption for homoseksuelle, er jeg ganske enig

med hr. Jann Sjursen, som i debatten har sagt, at det her er et holdningsspørgsmål. Allerede ved første behandling havde vi det her tema oppeforanlediget af fru Yvonne Herløv Andersen, og jeg tilkendegav allerede ved førstebehandlingen, at jeg personlig var positivt stemt over for et ændringsforslag af den karakter. Det har så også været behandlet i flere spørgsmål fra Retsudvalget til mig under udvalgsbehandlingen, hvor vi også har ydet den tekniske bistand til udarbejdelsen af ændringsforslaget.

Når nu det er et holdningsmæssigt spørgsmål for hr. Jann Sjursen, forstår jeg ikke, at hr. Jann Sjursen her under andenbehandlingen gør formalia til hovedtemaet, for det her drejer sig jo om den retsstilling, som nogle af os gerne vil give børn, der vokser op i et homoseksuelt parforhold, den retsbeskyttelse, som ligger i, at partneren kan adoptere et stedbarn.

Vi har under udvalgsbehandlingen fået belyst, hvordan praksis er i forhold til stedbarns-adoption, og det er ikke noget ukendt land. Derfor skal man ikke gøre formalia til et hovedomdrejningspunkt i sin kritik af ændringsforslaget her, men lade det være det holdningsmæssige, og der respekterer jeg selvfølgelig fuldt ud den holdning, som hr. Jann Sjursen repræsenterer.

Til gengæld må han så også respektere, synes jeg, den holdning, som vi andre har, og lade være med at smide formalia i hovedet på os. Det, der har været afgørende for min tilslutning til ændringsforslaget, er den praksis, der er for stedbarns-adoption i dag.

Når vi ser på det, der kaldes tvangsadoptioner, er det noget, der bruges med ganske stor varsomhed i Danmark. Det er der god grund til, specielt i de her sager, hvor der er tale om et forhold, hvor det ene par er et homoseksuelt par og den forælder, der ikke har andel i forældremyndigheden, men er den biologiske forælder, kan blive udsat for tvangsadoption.

Det er altså noget, vi er meget tilbageholdende med. Det forudsætter som udgangspunkt, at kontakten med barnet har været afbrudt i 7-8 år. Hvis barnet er fyldt 12 år, skal barnet også give samtykke til det, og hvis barnet i øvrigt har en modenhed, der tilsiger, at barnet har en holdning til det, også selv om barnet er under 12 år, ja, så skal barnets holdning også lægges til grund.

Så jeg mener, vi har alle beskyttelseshensyn inde i sagen, både til den biologiske forælder, som fortsat måtte være levende, og til barnet

med hensyn til at gennemføre en stedbarns-adoption, og det bærende i hele tankesættet er netop at give barnet den retsbeskyttelse, som ligger i, at man kan gennemføre en stedbarns-adoption.

Hr. Jann Sjursen var også inde på at ville afvise ændringsforslaget med henvisning til identitet, og det tilkommer selvfølgelig ikke mig som justitsminister at afgøre identitetsspørgsmål. Jeg vil bare sige, at hvis ændringsforslaget her ville blive afvist med henvisning til identiteten, ville det være en ændring i den praksis, der har været gældende for Folketinget hidtil.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KRF):

Jeg vil godt understrege, måske især over for justitsministeren, at denne her diskussion ikke bare har noget med formalia at gøre for Kristeligt Folkeparti. Det er også en holdningsmæssig diskussion.

Men når vi lægger lidt vægt på formalia i denne diskussion, så er det også, fordi vi har nogle spilleregler her i Folketinget og også har diskuteret lovkvallitet meget i denne her samling, hvor vi har lagt vægt på, at vi får forberedt tingene ordentligt.

Jeg må bare konstatere – det har med formalia at gøre; ministeren kan så lide det eller ej – at Folketingets formand i et brev af 13. april til fru Yvonne Herløv Andersen tilkendegiver, at han fraråder, at ændringsforslaget rent faktisk bliver stillet. Dernæst tilkendegiver Folketingets formand over for fru Yvonne Herløv Andersen i et brev af 21. april, efter at sagen er blevet diskuteret i Udvalget for Forretningsordenen, at ændringsforslaget godt kan stilles, og det bliver det så i øvrigt i forbindelse med betænkningssagens afgivelsen.

Det, der så er sket, er, at Folketinget har haft perioden fra den 21. april, hvor der er givet grønt lys for at stille nogle spørgsmål, og jeg har så via udvalget stillet en række spørgsmål, som fremgår af det bilag, der hedder bilag 29 til L 70, spørgsmål nr. 9-23. Svarene får jeg samme dag, som Retsudvalget skriver betænkning.

Så synes jeg ærlig talt ikke, at ministeren kan kritisere mig for at gå for lidt op i formalia, for det har rent faktisk betydet, at jeg fik stillet en række spørgsmål, som jeg fik fyret af ret hurtigt, men jeg har i øvrigt ikke haft mulighed for at følge op på de spørgsmål. Ministeren skulle tage at læse sine egne svar en gang til, for nogle af dem er præget lidt af en »Goddag, mand. –

Økseskaft!«-mentalitet. Derfor synes jeg ikke, man kan fortænke mig i, at jeg kritiserer formalia lidt i denne her sammenhæng.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):
Justitsministeren. Derefter fru Dorte Bennedsen.

Justitsministeren (Frank Jensen):
Jeg tror, hr. Jann Sjursen hører det, han vil høre. Jeg erklærede mig nemlig enig med hr. Jann Sjursen, da hr. Jann Sjursen stod i den anden ende af salen og talte med en partikollega, i, at det her var et holdningsmæssigt spørgsmål. Det deler jeg fuldt ud; det er et holdningsmæssigt spørgsmål. Jeg respekterer fuldt ud Kristeligt Folkepartis og hr. Jann Sjursens holdning i den her sag. Derved synes jeg også man skal lade det blive og ikke gøre det til et formaliaspørgsmål.

Jeg sagde ikke, at hr. Jann Sjursen var gået for lidt op i formalia i sin tale. Jeg synes faktisk, hr. Jann Sjursen var gået for meget op i formalia i sin tale. Man skal huske, at hvis man bruger formalia, rammer det som regel også én selv, den dag man selv har noget, man holdningsmæssigt går ind for, og som man gerne vil have igennem her i Folketingssalen. Hvis der så er nogle, der kan bruge formalia til at træne sagen, rammer det som regel også én selv.

Her har det jo været klart, at det her tema er indgået under hele behandlingen fra første behandling. Hr. Jann Sjursen var jo selv med her ved første behandling, hvor det allerede blev rejst som et spørgsmål, og det er indgået under udvalgsbehandlingen fra første færd.

Så har der været nogle mellemfaser – det er jeg enig i – hvor der har været et spørgsmål om analyse af identitetsspørgsmålet hos Folketingets formand og Lov- og Parlamentssekretariatet her i Folketinget. Det fjerner ikke det, at det her har været et tema både ved første behandling og under udvalgsbehandlingen, og derfor kan det ikke komme som en overraskelse, at der også var medlemmer i Tinget, der ville bringe det op her ved anden behandling.

Jeg vil gerne igen understrege, at jeg fuldt ud respekterer hr. Sjursens personlige holdning og hans partis holdning i den her sag. Jeg synes så også, hr. Sjursen skulle respektere, at der er medlemmer her i salen, som har en anden holdning, og som vil give børnene den retsbeskyttelse, som ligger i lovforslaget.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det fru Dorte Bennedsen for en kort bemærkning og hr. Jann Sjursen, og nu har fru Karen Rønde også meldt sig.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Af de udtalelser, hr. Jann Sjursen kom med heroppefra, kunne nogle få det indtryk, at vi ligesom havde brudt spillereglerne her i huset ved ikke at acceptere formandens første afgørelse. Derfor bliver jeg altså også nødt til at hænge mig i formalia og vil opfordre hr. Jann Sjursen til at læse forretningsordenens § 16, stk. 3, hvor der står, at formanden efter samråd med Udvalget for Forretningsordenen kan afvise et forslag, hvis han mener, der ikke er identitet.

Denne procedure har ikke fundet sted. Derfor bad vi om at få forelagt spørgsmålet for Udvalget for Forretningsordenen under henvisning til § 16 i forretningsordenen, og dér konstaterede så et flertal af Folketinget, at de ikke var enige med formanden i hans første afgørelse om, at der ikke var identitet. Der var – førstebehandlingen taget i betragtning – tale om identitet, og præcis som det blev sagt før, al anden afgørelse ville have været et brud med de uskrevne traditioner, der er her i huset.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KRF):

Nu vil jeg for så vidt meget nødig inddrage Folketingets formand i den her diskussion, men alligevel synes jeg, at det er værd at hæfte sig ved, at Folketingets formand havde afsendt et brev til fru Yvonne Herlev Andersen på baggrund af de vurderinger, han havde fået, og det tillægger vi i denne sag som i andre sager stor betydning fra Kristeligt Folkepartis side. At det så også bliver genstand for en politisk debat i Udvalget for Forretningsordenen, svarer selvfølgelig til forretningsordenens bestemmelser, som fru Dorte Bennedsen siger. Jeg må så bare give udtryk for her, at mit indtryk af, hvorfor ændringsforslaget til syvende og sidst er blevet fremmet, er, at man ville have det fremmet under alle omstændigheder. Men lad det være.

Justitsministeren causerede lidt over mine betragtninger omkring formalia i denne her sag. Jeg skal ikke give karakter for causeriet, men blot sige, at hvis det er den måde, regeringen ønsker at tackle debatten om lov kvalitet på, så giver jeg ærlig talt ikke ret meget for regeringens overvejelser på det område, hverken

justitsministerens eller statsministerens, for så er det, med et citat fra en anden, lidt af en fis i en hornlygte.

(Kort bemærkning).

Karen Rønde (V):

I disse tider, hvor vi snakker lovkvalitet, og at vi skal have grundige behandlinger her i Folketinget, synes jeg, det er lidt utroligt, når man siger fra Folketingets talerstol, at vi har diskuteret det her i 10 år, at man så ikke har fremsat det inden for den periode som et selvstændigt lovforslag, så vi kunne få den grundige og seriøse behandling, som sådan et meget revolutionerende ændringsforslag forudsætter.

Vi synes, at det her ændringsforslag fra CD indeholder en meget principiel problemstilling og ikke bare kan hænges op på en eller anden diskussion om formalia. Det her ændringsforslag har så selvstændigt et indhold og har slet ikke samme formål som selve lovforslaget. Derfor er der ikke efter Venstres opfattelse identitet mellem lovforslaget og det stillede ændringsforslag.

Vi mener, at der må være grænser for, hvor vidtgående et ændringsforslag der kan indarbejdes i en lov. Vi mener i Venstre, at denne grænse er blevet overskredet med dette ændringsforslag, fordi ændringsforslaget indeholder en så selvstændig og fra lovforslaget afvigende regulering, at det ikke bør behandles som et ændringsforslag.

Hele formålet med, at en lov skal igennem tre behandlinger, som det er foreskrevet i grundloven, er jo, at vi sikrer en vis grundighed i behandlingen af lovforslag også i Folketingssalen. Så vi synes, at det her burde være blevet fremsat som et selvstændigt lovforslag, netop når vi diskuterer lovkvalitet som aldrig før, og have fået en grundig, selvstændig behandling. Så kunne vi også have nået at få forslaget til offentlig høring, så vi ikke kun fik den brede diskussion i Folketingssalen, som nogle folketingsmedlemmer hævder, men også havde fået den brede diskussion i offentligheden.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg vil bare sige til hr. Sjursen som afslutning – og så bliver det ved det – at jeg synes ikke, det er den rigtige sag at tage debatten om lovkvalitet på. Hr. Sjursen ved, at det her ændringsforslag er født fra Folketingssalens side. Det er ikke et ændringsforslag, der er kommet den sædvanlige vej fra regeringens side.

Sådan bør det vel også være med de her spørgsmål, som har en rent – kan man sige – holdningsmæssig, etisk vinkel. Vi danner ikke nogen ny retlig ramme. Den retlige ramme er kendt. Den er kendt fra vores lovgivning, nemlig stedbarns adoption, som er en kendt retlig ramme for heteroseksuelle. Nu er det så, at den retlige ramme også bliver mulig for homo- seksuelle.

Man kan selvfølgelig sige, at det har man ikke sympati for; det ønsker man ikke; det er man imod. Det synes jeg er en fair og ordentlig debat. Men jeg synes ikke, det er en fair og ordentlig debat at sige, at det skulle forudsætte en stor øvelse i et lovforberedende udvalg. Der er ikke noget behov for en grundig juridisk vurdering af selve den retlige ramme, for den er kendt. Praksis i forhold til stedbarns adoption er en praksis, som Civilretsdirektoratet, statsamtterne har praktiseret gennem flere år, mange år.

Jeg har været inde på identitet, og det vil jeg så ikke knytte flere bemærkninger til. Det er noget, vi normalt ikke bruger i den almindelige politiske kamp her, men det kan jeg forstå Venstre synes man skal gøre. Det er jeg ikke tilhænger af. Jeg synes, man ved identitet skal holde sig til det, det drejer sig om, nemlig en klinisk, juridisk vurdering af identiteten. Og i forhold til den vurdering, som normalt foretages af Folketinget, er der identitet.

Da det er et lovforslag, der drejer sig om registreret partnerskab, og da det her indgik under førstebehandlingen i Folketinget og er indgået under udvalgsbehandlingen, er der ikke efter mine vurderinger og efter traditionel juridisk vurdering i Justitsministeriet noget, der ikke lever op til sædvanlig praksis for identitet.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KRF):

Nu får justitsministeren det jo til at se ud, som om det er juraen, jeg har problemer med, at jeg ikke rigtig har fattet den retlige ramme for det her forslag. Jeg vil sige, at jeg tror, jeg har forstået juraen i det her forslag. Og når vi beder om en grundigere forberedelse og behandling, inden der bliver taget stilling til indholdet af det ændringsforslag, som Centrum-Demokraterne har stillet, så har det såmænd ikke noget med juraen at gøre.

Så har det noget med holdning at gøre, så har det noget med børnene at gøre, det har noget med børnenes tarv at gøre.

Selv om justitsministeren har meget jura langt op i hovedet og skal tænke meget på det, så synes jeg også godt, en justitsminister kan tænke på andre aspekter, f.eks. aspekter omkring barnets tarv, og så kan man have den holdning til det, som man vil have; men det er jo netop de aspekter, der har foranlediget, at man f.eks. i Sverige nedsætter en hel kommission til at belyse de her ting.

Det var det aspekt, der kunne have foranlediget justitsministeren til, da han via et spørgsmål i Retsudvalget blev spurgt, at sende den her del af forslaget i høring. Det kunne justitsministeren godt have gjort, hvis han ville, men det ville han ikke. Og derfor har jeg problematiseret den måde at behandle ændringsforslaget på. Men jeg respekterer fuldt ud, at der er andre, der har en anden holdning, end jeg har. Det må jeg i denne her, som i andre sager, bøje mig for, og det gør jeg.

(Kort bemærkning).

Karen Rønde (V):

Jeg har blot to spørgsmål til justitsministeren: Når man fremsætter et lovforslag, hvis formål er, at det bliver lidt lettere at indgå registreret partnerskab i Danmark – især på baggrund af, at de nordiske lande har indført registreret partnerskab – og man så indfører et ændringsforslag i det lovforslag, der, så vidt jeg er orienteret, som det første land i verden tillader homoseksuelle at stedbørnsadoptere, så kan jeg ikke se, at det lovforslag har samme formål som det lovforslag, justitsministeren fremsatte.

Det andet spørgsmål, jeg har til justitsministeren, går på, at når nu justitsministeren synes, at CD's ændringsforslag er så fantastisk, hvorfor stillede regeringen så ikke dette ændringsforslag selv?

Hermed sluttede forhandlingene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 om deling af lovforslaget i 2 lovforslag:

A. Forslag til lov om ændring af lov om registreret partnerskab. (Ændring af betingelserne for indgåelse af registreret partnerskab) omfattende § 1, § 3 og § 4, stk. 1 og 2,

B. Forslag til lov om ændring af lov om personnavne. (Ændring af gebyrer for udfærdigelse af navnebevis) omfattende § 2, § 3 og § 4, stk. 1 og 3,

vedtoges uden afstemning.

Der foretoges derefter afstemning vedrørende det under A nævnte lovforslag.

Ændringsforslag nr. 2, 3, 4 og 5 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til fornyet behandling i Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der foretoges dernæst afstemning vedrørende det under B nævnte lovforslag.

Ændringsforslag nr. 6 og 7 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 78: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Styrkelse af samarbejdet mellem retterne og pressen).

Af justitsministeren (Frank Jensen).

(Fremsat 5/11 98. Første behandling 19/11 98.

Betænkning: 11/5 99).

Der var stillet 16 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.